

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 273/2022-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], a [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], zastúpených advokátskou kanceláriou Petruška & partners, s. r. o., Kupecká 18, Nitra, v mene ktorej koná konateľ – advokát JUDr. Svorad Petruška, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5 Tost 15/2021 z 28. apríla 2021 takto

rozhodol:

Ústavnú sťažnosť **odmieta**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 26. júla 2021 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 5 Tost 15/2021 z 28. apríla 2021. Navrhujú napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že najvyšší súd napadnutým uznesením podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol sťažnosti sťažovateľov proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1T/6/2000-3423 zo 16. novembra 2020,

ktorým krajský súd (presnejšie predseda príslušného senátu) rozhodol podľa § 97 ods. 1 Trestného poriadku o vrátení peňažných prostriedkov [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „poškodená“), nachádzajúcich sa na účte Krajskej prokuratúry v Nitre (ďalej len „krajská prokuratúra“) a zároveň zamietol žiadosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (sťažovatelia v 1. až 4. rade) ako zúčastnených osôb o vrátenie im týchto peňažných prostriedkov.

3. Označenému rozhodnutiu krajského súdu predchádzal návrh krajskej prokuratúry (podaný krajskému súdu 7. septembra 2016) podľa § 83 ods. 1 písm. e) Trestného zákona [v súčasnom znení podľa písm. g)] na zhabanie predmetných vecí – finančných prostriedkov, o ktorom mal krajský súd v úmysle konať na verejnom zasadnutí nariadenom na 25. jún 2020 – následne odročenom na neurčito, a taktiež mu predchádzala žiadosť poškodenej podaná krajskému súdu 14. júla 2020, ktorou sa dožadovala vrátenia jej dotknutých peňažných prostriedkov.

II.

Argumentácia sťažovateľov

4. Proti napadnutému uzneseniu podali sťažovatelia túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentujú, že krajský súd o ich žiadostiach o vrátenie peňažných prostriedkov rozhodol na neverejnom zasadnutí konanom 16. novembra 2020 bez ich prítomnosti a bez prítomnosti ich právneho zástupcu, a to napriek tomu, že predtým nariadil termín verejného zasadnutia na 25. jún 2020, na ktoré predvolal aj všetky zúčastnené osoby. Krajský súd tak podľa sťažovateľov konal v rozpore s § 292 ods. 1 Trestného poriadku a jeho postup hodnotia ako svojvoľný, ktorým im ako zúčastneným osobám a ich právnenému zástupcovi znemožnil vyjadriť sa ku skutočnostiam potrebným na rozhodnutie v predmetnej veci.

5. Podľa ďalšieho tvrdenia sťažovateľov v trestnom konaní nebolo preukázané, že predmetné veci – finančné prostriedky – pochádzajú z trestnej činnosti. Ak by k takému zisteniu došlo, potom mal konajúci súd v rozsudku vo veci samej rozhodnúť o ich prepadnutí podľa § 60 ods. 1 písm. c) Trestného zákona. Takýto trest však uložený nebol. Preto záver krajského súdu a najvyššieho súdu, že tieto peniaze pochádzali z trestnej činnosti, sťažovatelia považujú za neodôvodnený, svojvoľný a právne neudržateľný. Vo vzťahu k [REDAKOVANÉ] (sťažovateľovi v 5. rade), ktorý bol v danej trestnej veci jedným z odsúdených, nebolo možné postupovať podľa § 97 ods. 1 Trestného poriadku, ktorý upravuje, že je možné ho uplatniť iba v prípade, ak neprichádza do úvahy prepadnutie alebo zhabanie vecí.

6. Z uvedeného sťažovateľa vyvodili jednoznačný záver, že krajský súd a najvyšší súd nesprávne a svojvoľne aplikovali ustanovenia Trestného zákona a Trestného poriadku, čím došlo k porušeniu ich základných práv.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) a porušenie práva na majetok (čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1

dodatkového protokolu) uznesením najvyššieho súdu č. k. 5 Tost 15/2021 z 28. apríla 2021, ku ktorému malo dôjsť nesprávnou a svojvoľnou aplikáciou príslušných ustanovení Trestného zákona a Trestného poriadku.

8. Ústavný súd sa pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti sústredil na posúdenie otázky, či možno považovať napadnuté uznesenie najvyššieho súdu za ústavne udržateľné a akceptovateľné z hľadiska námietok, ktoré sťažovatelia proti nemu uplatnili. V tejto súvislosti ústavný súd považuje za potrebné poukázať na to, že v súlade so svojou konštantnou judikatúrou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, IV. ÚS 16/09).

9. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

10. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej, alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

11. Ústavný súd už judikoval, že do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

12. Súčasťou obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (napr. II. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. ÚS 206/07), t. j. na také odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka konania na spravodlivý proces (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

13. V súlade s prezentovaným je teda povinnosťou všeobecného súdu uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť

týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (m. m. III. ÚS 328/05, III. ÚS 116/06). Z uvedeného však nevyplýva záruka vydania rozhodnutia v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. záruka úspechu v konaní pred všeobecným súdom.

14. Najvyšší súd napadnuté rozhodnutie okrem iného odôvodnil tým, že o vrátení peňažných prostriedkov poškodenej a zamietnutí žiadostí sťažovateľov ako zúčastnených osôb rozhodol predseda senátu dotknutého krajského súdu podľa § 97 ods. 1 Trestného poriadku s použitím § 97 ods. 4 Trestného poriadku (aktuálne ods. 5, podľa ktorého rozhodnutia podľa ods. 1 až 4 robí predseda senátu). Predseda senátu v takomto prípade rozhoduje „od stola“, keďže neverejné zasadnutie je určené len na rozhodnutie senátu (§ 301 Trestného poriadku) a na verejnom zasadnutí rozhoduje súd, ak to zákon výslovne ustanovuje (§ 291 Trestného poriadku), čo nebol prerokúvaný prípad. Najvyšší súd ozrejml, že síce krajská prokuratúra podala 7. septembra 2016 krajskému súdu návrh, aby podľa § 83 ods. 1 písm. e) Trestného zákona (v relevantnom znení) bolo rozhodnuté o zhabaní veci – konkretizovaných peňažných súm, v súvislosti s ktorým bol aj krajským súdom určený termín verejného zasadnutia na 25. jún 2020, ktoré bolo odročené na neurčito, to však nevyučovalo rozhodnutie, ktoré následne urobil predseda senátu krajského súdu. Tomuto rozhodnutiu zodpovedala 14. júla 2020 krajskému súdu podaná žiadosť poškodenej, ktorá si písomne uplatnila právo na vrátenie dotknutých peňažných prostriedkov. V tomto ohľade boli podľa názoru najvyššieho súdu sťažnostné námietky, že krajský súd o veci rozhodol na verejnom zasadnutí bez upovedomenia zúčastnených osôb, resp. ich splnomocnenca, irelevantné, keďže krajský súd takou formou konania nerozhodoval.

15. Najvyšší súd ďalej konštatoval, že krajský súd vo svojom uznesení dospel k záveru, že peňažné prostriedky, o vrátení ktorých rozhodol, pochádzajú z krádeže a ich vlastníkom je práve poškodená. S týmto záverom a dôvodmi uvádzanými v uznesení krajského súdu sa najvyšší súd plne stotožnil a na tieto odkázal bez potreby ich opakovania. Sťažnostný súd navyše uviedol, že skutočnosť, že peňažné prostriedky pochádzali z uvedenej krádeže a neboli vo vlastníctve zúčastnených osôb (sťažovateľov) ani odsúdených osôb, vyplýva aj z okolností, za ktorých boli vydané, resp. odňaté a ktoré okolnosti najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí konkretizoval – popísal.

16. Najvyšší súd pripomenul, že podľa ustálenej súdnej praxe rozhodnutím príslušného orgánu o vrátení veci v trestnom konaní podľa § 97 ods. 1 Trestného poriadku nie je riešená otázka vlastníckeho práva k veci, ktorá je predmetom rozhodnutia a aj po tomto rozhodnutí má iná osoba právo domáhať sa vydania veci v konaní vo veciach občianskoprávných (poukázal pritom primerane na R 2/1970, R 49/1994).

17. Sťažnostné námietky preto boli vyhodnotené najvyšším súdom ako nedôvodné.

18. Napokon k tvrdeniu sťažovateľov, že v súvislosti s dotknutými peňažnými prostriedkami, ak tieto pochádzali z krádeže, mal byť uložený vo veci samej rozsudkom trest prepadnutia veci, najvyšší súd pripomenul, že trest prepadnutia veci možno podľa Trestného zákona uložiť len v prípade, že ide o vec patriacu páchatelovi (páchatel pritom nemôže byť vlastníkom veci, ktorú ukradol), takže aj túto námietku nepovažoval za dôvodnú.

19. Ako z odôvodnenia najvyššieho súdu vyplýva, tento sa všetkými pre rozhodnutie o sťažnosti sťažovateľov relevantnými tak právnymi, ako aj skutkovými otázkami vysporiadal a na tieto dal jasné a presvedčivé odpovede.

20. Najvyšší súd sa sťažovateľmi namietanými skutočnosťami zaoberal a zreteľne uviedol, prečo krajský súd (predseda senátu), reagujúc na návrh poškodenej postupoval pri vrátení veci správne (v súlade s príslušnou právnou úpravou), ak nerozhodoval na verejnom zasadnutí, a prečo nebolo možné uložiť v rozsudku v rámci konania o vine a treste vo vzťahu k dotknutým peňažným prostriedkom trest prepadnutia veci. Svoje závery pritom oprel o konkrétne, ním citované, platné a účinné ustanovenia Trestného poriadku a Trestného zákona vzťahujúce sa práve na vzniknutú situáciu v danej veci. Rovnako najvyšší súd neopomenul preskúmať a následne vyhodnotiť skutočnosť, či dotknuté peňažné prostriedky pochádzali z trestnej činnosti alebo nie, a opäť svoj záver, že to tak bolo, riadne odôvodnil. Závery najvyššieho súdu považuje ústavný súd za logické, založené na racionálnej úvahe.

21. Pri skutkových a právnych záveroch, a teda aj pri interpretácii a aplikácii ustanovení Trestného poriadku a Trestného zákona týkajúcich sa vrátenia veci v trestnom konaní a aj pri odôvodnení napadnutého uznesenia najvyšší súd nijako nevybočil z medzí určených čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Najvyšší súd ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnil tak skutkové zistenia, ako aj svoj právny názor. Príslušné právne normy vyložil a uplatnil v súlade s ich znením, obsahom i účelom. Postupom najvyššieho súdu v súlade s Trestným poriadkom tak nemohlo dôjsť k porušeniu ústavných práv sťažovateľov a právne závery vyslovené v napadnutom uznesení nie sú arbitrárne, extrémne nelogické ani sa neodchýlili od veci samej, a je nutné považovať ich za výraz autonómneho rozhodovania najvyššieho ako nadriadeného súdu o riadnom opravnom prostriedku proti prvostupňovému rozhodnutiu, do ktorého ústavný súd nie je oprávnený v tomto prípade zasahovať.

22. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

23. S prihliadnutím na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov v časti namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre jej zjavnú neopodstatenosť.

24. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd konštatuje, že ich porušenie sťažovatelia zjavne spájajú, resp. odvíjajú od neprípustného zásahu najvyššieho

súdu do ich práva na spravodlivý proces. Keďže ústavný súd nezistil porušenie základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru najvyšším súdom, neprichádzalo do úvahy konštatovať ani porušenie základného práva vlastníť majetok a ani práva na jeho ochranu, preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov aj v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

25. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľov bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa ich ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. mája 2022

Miloš Maďar
predseda senátu